

KULTURNÍ KALENDÁŘ

města

HRANIC



Září 1962

Vydává Osvětová beseda v Hranicích — Cena 20 hal.

KULTURNÍ KALENDÁŘ NA ZÁŘÍ 1962

9. ne Beskydské divadlo. Josef Toman: Slovanské nebe. Sokolovna 20 hod.
17. po E. Vaníčková: Indonézie dnes. Beseda s filmem a diapositivy. Osvětová beseda 15 a 20 hod.
- Bez data: Dětské oddělení městské lidové knihovny. Vždy v pátek v 17 hodin.
Besídka o knihách Julia Fučíka.
Besídka o nových knihách dětského oddělení.

KULTURNÍ KALENDÁŘ ČS. STÁTNÍCH LAZŇÍ TEPLICE N. B.

1. so Klavírní koncert Josefa Páleníčka. Sokolovo.
6. čt Večer písní a árií. Členové Janáčkovy opery Naděžda Kniplová a Václav Halíř. Sokolovo.
7. pá Lidová dechová hudba. ZV Teplice n. B., řídí s. Hrda. Sanatorium.
11. út Moderní hudba. Účinkuje soubor ZK HCV, řídí s. Juráč. Zpívají A. Synková, M. Tvrdoňová a J. Šafařík. Sokolovo.
13. čt. Lidová taneční hudba. DO Drahotuše, řídí s. Pumprla. Sanatorium.
14. pá Klavírní koncert Drahomíra Tomana. Sokolovo.
15. so Árie a písně z populárních operet a oper. Účinkují s. Vaňová, soprán, Br. Bartoš, baryton, klavírní doprovod manželé Heiderovi. Sokolovo.
20. čt Lidová dechová hudba. ZV Teplice n. B., řídí s. Hrda. Sanatorium.
21. pá Klavírní koncert prof. Skaláka z Janáčkovy konservatoře v Kroměříži. Sokolovo.

22. so Večer černošských písní. Účinkují s. Vosmíková, soprán, A. Heiderová, klavír. Sokolovo.
25. út Populární árie našich i cizích skladatelů. V. Šabacká, soprán, u klavíru A. Heiderová. Sokolovo.
27. čt Lidová taneční hudba. DO Drahotuše, řídí s. Pumprla. Sanatorium.
28. pá Koncert Slezského kvarteta. Sokolovo.
Začátek všech akcí v 19,30 hod.
- Každou středu koncert smyčcového orchestru ZK Sigma v 1.b Bečva.

Každou neděli dopoledne a večer koncert orchestru ZK Sigma, řídí s. R. Klivar.

PROGRAM HRANICKÝCH KIN

Kino SVĚT

- 1.— 6. Kněžna de Cleves. Francie. Širokoúhlý. Mládež ne.
- 7.—10. Nechci se ženit. Rumunsko. Mládež ne.
- 11.—13. Perla. Mexiko. Mládež od 10 let.
- 14.—20. Zelené obzory. ČSSR. Širokoúhlý. Mládež od 10 let.
- 21.—24. Procitnutí. SSSR. Mládež ne.
- 25.—27. Svatební noc. Polsko. Mládež ne.
- 28.—30. Kriminálníci. Itálie. Širokoúhlý. Mládež ne.

Kino OKO

- 1.— 3. Zbojník. Itálie. Mládež ne.
- 4.— 6. Valentin Dobrotivý. ČSSR. Mládež ano.
- 7.—10. Mír tomu, kdo přichází. SSSR. Mládež ne.
- 11.—13. Muž v krátkých kalhotách. Itálie. Mládež ne.
- 14.—17. Jiný člověk. Polsko. Mládež ne.

- 18.—20. Kde alibi nestačí. ČSSR. Mládež ne.
 21.—24. V horách. USA. Mládež od 10 let.
 25.—27. Stopař. SSSR. Mládež od 10 let.
 28.—30. Vojenská hudba. Maďarsko. Mládež ne.

PŘEDSTAVENÍ PRO MLÁDEŽ

1. Kocour v botách. SSSR.
8. Pán a hvězdář. ČSSR.
15. Princezna se zlatou hvězdou. ČSSR.
22. S kamerou za zvěři. ČSSR.
29. Sněhurka. NDR.

Kino ČAS každou neděli od 9 do 11,30 hodin nepřetržitě.

M. Semerád

O UMĚLCÍCH Z HRANICKA A UMĚLCÍCH, KTERÍ TVOŘILI NA HRANICKU

(Pokračování)

Minule jsme zde mluvili obšírněji o sochařích Václavu Böhmovi a Janu Šubrtovi. Dílo Václava Böhma je dosti značné a je ještě historiky umění objevováno ze svého zapomenutí.

Při studiu barokního sochařství na Moravě a umění vůbec, objevuje se stále naléhavěji požadavek zevrubné znalosti rakouského umění, které přinese mnohé objevy památkového uměleckého bohatství na Moravě.

Nově byly objeveny práce Václava Böhma v kostele sv. Kříže ve Vídni. Je to štuková plastická výzdoba tohoto kostela představující čtyři pašijové výjevy: Olivetskou horu, Bičování, Trním korunování a Nesení kříže. Zajímavé je na těchto pracích převzetí ikonografického schématu Fritschova výjevu Krista, podpíraného andělem z Černé kaple v Holešově.

Böhm a Šubrt měli větší vliv na vývoj barokního sochařství na Moravě, než se doposud předpokládalo.

Václav Böhm a Jan Šubrt pracovali také na výzdobě kostela Milosrdných bratří v Prostějově se sochařem

Hirnlmem. Tam se asi seznámili s malířem Františkem Antonínem Šebestou, zv. Sebastini, který tvořil v tomto kostele bohaté fresky.

Pravděpodobně jejich vlivem dostal se do kaple v lázních Teplicích n. B. Šebestův obraz sv. Peregrina, signovaný F. A. Sebastini 1774.

O malíři Františku Antonínu Šebestovi, který se zval také Sebastini, mnoho nevíme. Tradovala se zpráva, že byl rodák z Kojetína. V matrikách však není o něm zmínka, ba ani do r. 1745 se jméno Šebesta v nich nevyskytuje. Doložena je pouze skutečnost, že žil v letech 1749 až 1780 v Kojetíně, pak přesídlil do Prostějova, kde pracoval na malířské výzdobě kostela Milosrdných bratří. Doposud není ani zjištěno, kde nabyl malířského vzdělání.

Šebesta zaujímá svou tvorbou mezi domácími malíři jeho doby výjimečně postavení vztahem k vídeňské malbě a jejímu hlavnímu mistru F. A. Maulbertschovi.

Malíři Šebestovi se nevedlo valně, měl 7 dětí, z nichž 5 zemřelo již v mladém věku na tuberkulózu. O práci se však pilně staral. Pracoval na Moravě a ve Slezsku. R. 1789 zemřel. Neví se opět kde a jak. Jeho dílo je rozsáhlé.

V r. 1956 vydal dr. Ivo Krsek o jeho životě a díle knihu, která vyšla v Krajském nakladatelství v Olomouci.

Také v NDR od dr. Eckertové vyšla o něm obsáhlá kniha, poněvadž hodně jeho prací je ve Slezsku.

Vraťme se však k obrazu sv. Peregrina v kapli v lázních Teplicích n. B. Obraz byl dočasně přenesen z příkazu Památkového úřadu v Brně do zdejšího muzea. Lázeňská kaple měla špatnou střechu a obraz tam byl ohrožen vlhkostí. Ze stávajícího stavu obrazu si však zájemce neucíní představu o umění Sebastiniho. Obraz je malován na plátně a plátno vlhkostí kaple velmi trpělo. V r. 1937 byl obraz restaurován malířem E. J. Rozbrojem. V r. 1952 opět malířem O. Stritzkem. Obraz dnes jeví velké retuše a lazúry jsou téměř odstraněny.

Obě restaurace nebyly zdařilé. Bude-li umístěn v příští obrazárně, s jejímž zřízením se v Hranicích počítá po přestěhování muzea do zámku, bude nutno obraz opět restaurovat, a to u velmi schopného restaurátora, aby reprezentoval malířství Moravy své doby.

Reprezentativnější malířství Moravy, pozdějšími zásahy nedotčené, máme v Hranicích ve farním kostele.

Hlavní oltářní obraz Stětí Jana Křtitele a boční oltář smrt sv. Josefa a hořejší menší sv. Michala maloval malíř Jan Stern. Narodil se 7. 3. 1716 ve Štýrském Hradci, studoval v Římě a maloval stylem italského malíře Marattioho. Usadil se v Brně, kde byl dvorním malířem hraběte Leopolda z Dietrichsteinů. Byl čelným zástupcem barokního malířství na Moravě. Od něho jsou olejeové obrazy a fresky v mnoha kostelích na Moravě. Rovněž tak v četných zámcích. Najdeme jeho díla v kostele Milosrdných bratří v Brně, v kostele piaristů a zámku v Kroměříži a na mnoha místech na Moravě. Jan Stern zemřel 1. 7. 1775 v Brně. V literatuře je někde uváděn jménem Josef, někde Jan.

Oltářní obrazy Jana z Nepomuku a vrchní menší sv. Kateřiny sen, úzkost Ježíše na hoře Olivetské a vrchní menší kajícího Davida a pak křest Ježíše Krista v řece Jordáně nad křtitelnicí maloval malíř Jan Nepomuk Steiner, nar. 16. 5. 1725 v Jihlavě. Malířství studoval v Benátkách a v Římě. Maloval oltářní obrazy a podobizny. Byl členem vídeňské akademie od r. 1767. Jeho obrazy jsou v mnoha kostelích na Moravě, Mistku, Jihlavě, Raneřově, Nové a Staré Říši. Svým dílem upoutal na sebe pozornost knížete Václava z Kounic, který jej povolal do Vídně. Tam se stal dvorním malířem. Maloval císař. Marii Terezii, císaře Josefa II., pol. maršála Laudona a jiné. Zemřel r. 1792 ve Vídni.

Oltářní obraz nar. P. Marie a vrchní menší sv. Jiří maloval olomoucký malíř Josef František Pilz, žák slavného J. Entgense. Byl také dlouho pomocníkem vynikajícího malíře a freskaře Handkeho v Olomouci.

Jeho rodná data také neznáme. Víme jen, že nabyt 22. 4. 1743 měšťanského práva v Olomouci. Byl to poslední vynikající představitel barokního malířství na Moravě. Ještě potrvá drahnou dobu, než bude historiky umění objeveno jeho dílo a život.

Zbývá ještě vzpomenouti brněnského řezbáře a sochaře Neszmanna, který po dostavění chrámu v Hranicích postavil hlavní oltář, kazatelnici a dva boční oltáře. V literatuře bývá někdy křestním jménem uváděn jako František, jinde zase Jan Adam. Narodil se r. 1710 a zemřel 1775. Byl žákem sochaře Schaubegera v Brně. V brněnských kostelích je od něho mnoho prací a také jinde na Moravě. Byl skoro zapomenut a je teprve objeven jako vynikající umělec své doby.

V poboční kapli je ještě starý obraz bolestné P. Marie, který dal malovati podle nápisu na obraze 4. 3. 1658 rytíř Bohuslav Norbert Šmerhovsky z Lídovic a na svobodném dvoře v Hranicích bydlící. Tento obraz byl přenesen po zboření starého kostela na hradbách do nového kostela. Je to umělecké dílo dokumentární hodnoty pro naše město. Také pro historii umění má hodnotu. Byla třicetiletá válka a umění znovu se těžko rodilo.

Nejstarší z uměleckých děl zdejšího kostelního inventáře je gotická madona, dnes umístěná na oltáři s obrazem nar. P. Marie. Je to dílo neznámého slezského sochaře z konce 15. století. Přes celé léto je obdivována znalci umění a obdivu si zaslouží. V r. 1950 byla restaurována znamenitou dílnou restaurátorů sochařů bratří Kotrbů v Erně. Po odstranění barokních přídavek vynikla její původní krása.

Pro úplnost ještě uvádíme, že kostel byl vybudován během 10 let od 28. 5. 1754 do 16. 10. 1763 podle návrhu brněnského architekta Františka Antonína Grimma židlochovickým zednickým mistrem Antonínem Slovácem. Grimm nar. 1710 v Brně a tamtéž 1784 zemřel. Postavil na Moravě řadu zámků a kostelů.

Z toho, co jsme zde řekli, každý pozná, že hranický

farní kostel tvoří vzácný umělecký celek, pozdními zásahy nedotčený, což je velmi vzácné.

R. 1906 byl celý kostel vymalován malířem kostelů Rudolfem Kubičkem z Uh. Hradiště, který dokonale ovládal své umělecké řemeslo. Práce pozlacovačské prováděl pozlacovač Vilém Frank z Hranic, který také výborně ovládal své řemeslo a odvedl vynikající práci.

V nástropních výsečích figurální výjevy maloval akad. malíř Ferdinand Helsner, žák víd. akademie výt. umění, usedlý jako fotograf v Hranicích. Jeho výtvarný projev nese už znaky secese.

Pro zajímavost ještě uvádím, že zvon, který vyzvání každé poledne, pochází z r. 1490, což znamená, že denně zvoni již přes 470 let. Nevíme však, kdo ho ulil.

Před průčelím kostela stojí socha sv. Anny. Tato je umělcem signovaná Fr. Jos. Břenek 1872.

Fr. Josef Břenek, v literatuře uváděn jen jako Josef, narodil se 4. března 1820 v Hranicích v čp. 157 jako syn soukeníka Karla Břenka. Břenkův první životopisec Mořic Trapp uvádí, že již v raném mládí měl zálibu v sochařství. Rostoucí umělecký zájem přiměl otce, že mu dovolil, aby r. 1837 vstoupil do dílny brněnského sochaře Benedikta Edeleho. Z této dílny odešel r. 1842 do Vídně za dalším uměleckým vzděláním. Po roce se však vrátil a usadil se v Brně. Tehdejší sochařská tvorba byla již klasicistní. Břenek vyzdobil mnoho chrámů na Moravě.

Býv. ředitel zemské galerie v Brně dr. Karel Krejčí věnoval jeho tvorbě obsáhlé studium, které zveřejnil jako příspěvek k dějinám sochařství 19. století na Moravě.

Je proto i tato socha význačným dílem, dokládajícím, co přinesl zdejší rodák moravskému umění.

Fr. Jos. Břenek zemřel 27. 4. 1878 v Předklášteří v č. 1. Na tamním hřbitově se zachoval jeho hrob i náhrobní deska.